

MIGUEL GANE

**CÂND
O SĂ
TE FACI
MARE**

roman

Traducere din limba spaniolă
de Marin Mălaicu-Hondrari

2025

1

Vocea blândă a mamei m-a trezit în dimineața de Crăciun. Era aproape un obicei ca, în timp ce eu făceam ochi și bombăneam printre căscături, ea să se așeze pe marginea patului și să mă mângâie pe păr în timp ce-mi fredona un cântecel. În noaptea aceea nu-mi fusese la fel de frig ca în celelalte, deși mă trezisem de mai multe ori. Totul era în beznă și singurul zgomot din casă era tic-tacul ceasului. Pentru a adormi repede la loc, era suficient să mă gândesc că-l voi surprinde pe Moș Crăciun când îmi va lăsa cadoul sub brad. La șase și jumătate, cu punctualitatea lui bine cunoscută, cântecul cocoșilor m-a trezit a doua oară și am început să mă fâțâi sub plapumă, dar am mai dormit o oră, până când mama m-a apucat de subțiori și, dintr-o singură mișcare, m-a așezat în fund pe pat. Eram încă năuc, dar mi-a zis să mă duc în sufragerie. Atunci,

ca și cum mi-ar fi aruncat o găleată cu apă rece în față, am făcut ochii cât cepele și am schițat un zâmbet. Cadoul meu! M-am ridicat în picioare și am început să sar în pat. Părinții mei nu mă lăsau să fac asta, ziceau că se strică somiera și picioarele de lemn ale patului, dar în ziua aceea nu mi-a mai păsat. Simțeam că fiecare săritură mă poartă tot mai sus. Mama nu spunea nimic, doar aduna așternutul și pernele care alunecau pe jos. Am mai sărit o dată și am aterizat pe mochetă. Era rece. Prin pijama, un curent de aer înghețat mi-a făcut pielea de găină. Dar nu conta, sosise clipa. Mi-am băgat bluza în pantalonii pe care i-am ridicat până mai sus de buric. Când am tras de mânecile pijamalei ca să-mi acopăr brațele, am observat cât de mică îmi rămăsese. Cei nouă ani ai mei nu mai încăpeau în ea. În momentul acela mi-a părut rău că n-am cerut o pijama nouă, dar nu mai era posibil. În anul acela am detaliat în scrisoare, cu o precizie milimetrică, tot ce-mi doream.

Mă fascinau soldățeii. Poate pentru că în satul meu exista o bază militară și zilnic vedeam militari, camioane și blindate ale armatei române. Din când în când se auzeau lovituri de tun și munții răsunau cu putere. Am cerut o punguță cu o sută de soldăței de plastic. Verzi și gri. O sută în cap, nici mai mulți, nici mai puțini. În mintea mea, mă vedeam deja organizând toate bătăliile lumii. Mi-era limpede că mereu voi fi generalul soldaților verzi, căci verdele era culoarea uniformelor soldaților din satul meu. I-am mai scris

lui Moș Crăciun că, atunci când voi fi mare, vreau să mă fac militar și că jucăriile mă vor ajuta să învăț strategii de luptă și să mă familiarizez cu atmosfera cazonă. I-am mai zis și că am note bune, că nu am făcut prostii tot anul și că, de fiecare dată când părinții mei mă roagă să fac ceva, fac. Îi spuseseam toate astea pentru că în sat eram puțini copiii care primeam cadourile pe care ni le doream. Ba chiar eram puțini și cei cărora ni se aducea ceva cât de cât asemănător cu ceea ce ceruserăm. Până atunci nu-mi dorisem niciodată ceva anume și aveam senzația liniștitoare că Moș Crăciun mă nimerise întotdeauna.

Bradul de Crăciun își împrăștia mirosul caracteristic în toată sufrageria. Îl alesesem chiar eu, la începutul lui decembrie, înainte de primele ninsori, când urcasem cu tata pe măgură ca să căutăm unul. Fusese prima dată când tata mă lăsase să duc toporul câteva minute. Mă simțeam plin de mândrie și abia așteptam să le povestesc prietenilor mei, mai ales lui Eduard. Dealul era plin de săteni care mergeau și ei după brad. Tata îi saluta, cu unii schimba câteva vorbe despre vreme. De peste tot se auzeau securile izbind trunchiurile. O dată și încă o dată. Am ales un brad mediu. Nu avea mai mult de doi metri și era plin de crengi. Avea o structură perfectă. Era ca un triunghi isoscel. Părea făcut pe măsura micuței noastre sufragerii. Tata l-a pus repede la pământ. Nu-l puteam târi la vale, așa că l-am ajutat să-l care pe umeri, eu ținând de vârf, deci de

partea mai ușoară. Când l-am pus în sufragerie, am văzut că încape la fix. Mama pregătise cutiile cu ornamente. Globuri roșii, galbene, albastre, aurii și argintii. Am înfășurat bradul cu o instalație de lumini strălucitoare și am agățat de crengi bomboane și ciocolățele. Ore în șir am stat și am făcut găuri în ambalaje și am trecut ața prin ele ca să le putem atârna în brad. Am rezistat cu greu poftelor de a mânca din ele, dar m-a încurajat gândul că le voi devora treptat de-a lungul sărbătorilor de iarnă, iar adevărul este că tot am mâncat câteva, pe ascuns, după care am atârnat de crengi numai ambalajul de plastic, pentru ca părinții mei să nu-și dea seama. *Ce bine-ar fi dacă am avea aparat foto ca să facem o poză cu bradul*, m-am gândit. Rezultatul era un amestec haotic de culori. Unele beculuțe nu se aprindeau, dându-i un aspect destul de sărăcăcios și ciudat, dar nouă nu ne păsa.

În dimineața aceea am văzut la picioarele bradului o pungă de plastic legată cu o fundă roșie. Am și văzut în minte soldățeii așteptându-mă. Eram fericit și exaltat. Am luat punga și i-am smuls panglica dintr-o mișcare. M-am abținut să mă uit în interiorul pungii, dar mi-am zis, după greutate, că ar putea fi exact ce cerusem. *Dă, Doamne, dă, Doamne, dă, Doamne*, îmi repetam în gând. A fost cât pe ce să zic Tatăl Nostru. Simțeam plasticul pe buricele degetelor și pe antebraț și am vârât mâna în pungă și atunci nu m-am mai gândit la nimic. Am dat peste o pereche de șosete și le-am

scos, ușor surprins. Apoi am deschis larg punga și am văzut două banane și un ou Kinder. Niciun soldat verde. Niciun soldat gri. Am lăsat punga să cadă încet pe jos, până când a înțepenit și sifonată lângă acele uscate ale bradului și lângă dezamăgirea mea cumplită.

2

Viața de copil era grea într-o lume de adulți, vreau să zic una în care copiii încetau a mai fi copii din momentul în care își dădeau seama de lumea din jurul lor: o lume care nu râdea.

După ce am văzut cadourile, mama s-a ivit în cadrul ușii de la sufragerie. Pe chipul ei a apărut cel mai trist zâmbet pe care-l văzusem în viața mea. Eram dezamăgit de Moș Crăciun și în clipele acelea m-am gândit că așa e și mama. Fără să spun nimic, m-am apropiat de ea, am cuprins-o de mijloc cu brațele mele mici și am simțit cum palmele ei mă mângâie pe spate pentru a mă consola. Nu înțelegeam ce făcusem atât de rău încât Moș Crăciun să nu țină cont de scrisoarea mea. Mama nu spunea nimic, poate pentru a mă proteja. Dar ochii ei vorbeau, țipau pe limba lor că doar de atât

avuseseră bani, că nu aveam mai mult. I-am zâmbit și eu și am continuat să o îmbrățișez, cu cadourile în mână. M-am gândit să le împart cu ei, eram supărat că Moș Crăciun nu le adusese nimic.

Tata urma să vină acasă abia seara. Plecase cu o zi înainte, muncea în ture de douăzeci și patru de ore. Era portar la o fabrică de mașini numită ARO. Mi-ar fi plăcut să poată fi cu noi în dimineața aceea. Tata era sever, dar mereu reușea să mă înveselească atunci când mă vedea trist. Cu siguranță ar fi făcut ceva ca să corecteze ceea ce mai târziu aveam să numesc drept „grava greșeală a lui Moș Crăciun”.

Toată dimineața, mama a făcut curățenie în casă, a spălat vasele îngrămădite în chiuvetă, a adunat rufe și le-a pus la uscat în sufragerie, pe spătarele scaunelor. Hainele erau atât de înghețate, încât păreau că nu se vor mai dezgheța niciodată. Apoi a început să calce. Nu-mi plăcea când călca, îmi era frică, mă temeam de fierul de călcat. Odată mă arsesem cu el și încă aveam urma pe braț. Pentru ca rufele să arate bine, mama trebuia să apese tare fierul și întotdeauna transpira și sfârșea epuizată, de parcă ar fi urcat și coborât dealul de mai multe ori. La jumătatea dimineții mi-a zis că trebuie să mergă la unul dintre șefii tatei, un domn căruia toată lumea îi spunea dom' director, pentru a o ajuta pe nevastă-sa la pregătirea unei cine foarte importante. Aceasta îi zisese mamei că ziua de Crăciun e o minunată ocazie de a încheia afaceri și că soțul ei invitase la cină mai mulți clienți de

la București, niște politicieni importanți și câțiva americani. Era un adevărat eveniment, pentru că în satul nostru nu mai călcase niciodată un străin. Îi angajase chiar și pe Maria Ciobanu și Ion Dolănescu pentru a cânta cântece populare. Babele din sat, cu un amestec de invidie și admirație, nu mai vorbeau despre altceva. Înainte de a pleca, mama mi-a spus să fiu cuminte și mai ales să nu ies până nu ajunge tata acasă. M-a îndemnat să termin de citit pentru școală *Călătoriile lui Gulliver* și să mai fac din exercițiile la limba română pe care trebuia să le prezint în prima zi a anului școlar. Mi-a mai zis și că umpluse cu lemne soba din camera lor, așa că jarul avea să țină câteva ore. Era singura sobă din casă și îmi plăcea la nebunie să ajung plin de zăpadă și să mă lipesc de teracotă până mă frigea.

M-a pupat pe buze, mi-a răvășit părul și a ieșit. Prin fereastra care dădea în grădina din fața casei, am văzut-o pierzându-se în depărtare. Imediat ce nu am mai văzut-o, am lăsat cartea deoparte, mi-am luat paltonul peste pijama, m-am încălțat cu cizmele și am ieșit în curte. Când am deschis ușa, soarele m-a izbit în față și am ținut mulțumit ochii închiși câteva clipe. Mi-ar fi plăcut să stau așa la nesfârșit, dar vocea ascuțită a celui mai bun prieten de-al meu, Eduard, m-a readus cu picioarele pe pământ. Stătea în fereastra casei lui. M-a întrebat dintr-o suflare ce promisem și, fără să aștepte răspunsul meu, a scos o mână pe fereastră și mi-a arătat o telecomandă. N-am zis nimic, am zâmbit

doar complice, lăsându-l să creadă că și eu primisem cadoul dorit. Îi scrisese Moșului că își dorește o mașină de poliție teleghidată și o primise. O plimba dintr-o parte într-alta. Era fericit la culme și îmi striga încontinuu să intru. În dimineața aceea, și Eduard era singur. Părinții săi erau patronii a două dintre magazinele din sat. Inițial, unul din magazine fusese de pâine, dar se dezvoltase până ajunsese să fie și patiserie și făceau niște foitaje cu brânză cărora li se dusesse vestea în regiune, până într-acolo încât veneau oameni și de la București ca să le cumpere. Celălalt magazin era alimentar, dar, după o anumită oră a serii, se transforma într-o crâșmă unde se vindeau țuică de pere și vin roșu. În sat se bea mult și singura distracție, în afară de televizor, era să-ți petreci serile jucând barbut cu vecinii.

Am sărit gardul, ca de obicei, mi-am aruncat cizmele în hol, am dat drumul paltonului pe mocheta din sufragerie și am urcat în camera lui. Mama îmi tot repeta că e lipsă de respect să nu te descalți când intri în casa cuiva. Casa lui Eduard era mult mai mare decât a mea și era cu etaj. Nu mergeam des la el, pentru că maică-sa, tanti Carmen, zicea că murdărim și răscolim totul. Ce mă impresiona cel mai tare era uriașul tapet cu un păun care acoperea unul dintre pereții de la intrare. La parter, în sufragerie, tronau o imensă canapea de piele neagră, în fața unui televizor cu ecranul mult mai mare decât cel al televizorului meu, și o

măsuță de sticlă cu margini aurii, pe care zăcea o scrumieră în care tatăl lui Eduard lăsa din când în când câte un chiștoc. Mai exista și un dulap negru cu vitrină și cu stranii figuri sculptate. În vitrină erau pahare cu buza aurită și farfurii uriașe pe care le foloseau numai la ocazii. Mai era și un birou, dar acolo nu am intrat niciodată, pentru că nu aveam voie. Pe peretele alb de la scări atârnavă mai multe tablouri cu peisaje oribile și câteva portrete mici și vechi cu bunicii lor. Pe treptele de marmură se întindea o mochetă roșie prinsă cu șuruburi aurii. În capul scării se afla o fotografie cu prietenul meu costumat în elf. Erau trei încăperi, dar eu aveam voie să intru doar în cea a lui Eduard. Mai exista și o baie albastră, cu o cadă mare ca în filme, chiar dacă avea marginile ușor îngălbenite. Nu erau multe astfel de case în satul nostru.

Imediat ce m-a văzut, Eduard a dat cu mașina peste mine. Mergea înainte și înapoi și vira într-o parte și într-alta. Dacă apăsați pe un buton, se pornea sirena, al cărei urlet era cu siguranță prea deranjant ca părinții lui să-l suporte prea mult timp. Ne-am jucat cu mașina o vreme, dar emoția inițială ni s-a stins încetul cu încetul, ca o lumânare. Ne-am uitat la desene animate pe Cartoon Network, dar ne-am plictisit și de ele și atunci prietenul meu a zis să aduc soldățeii ca să facem o bătălie. El avea un sertar plin cu soldăței. Fără să las să mi se vadă dezamăgirea, am zis că mama îmi interzisese să-i scot din casă, ca să nu-i pierd. S-a strâmbat și a golit sertarul pe covor. Erau sute.